

Làng gốm và chuyện bảo tồn văn hóa - Kỳ cuối: Cần chiến lược dài hơi

20:10 09/04/2024

Tác giả: Đang cập nhật

Câu chuyện bảo tồn nghề gốm ở làng Krăng Gọ, xã Pró, huyện Đơn Dương, tỉnh Lâm Đồng là một trong những cách làm hay tại vùng đất Nam Tây Nguyên. Trong bối cảnh toàn cầu hóa và sự thay đổi nhanh chóng, việc bảo tồn và phát triển giá trị văn hóa của các dân tộc thiểu số từ các làng nghề trở nên quan trọng hơn bao giờ hết. Mọi chính sách và chiến lược đều hướng đến mục tiêu gìn giữ và phát triển bền vững các giá trị văn hóa này, đồng thời tạo cơ hội cho sự phát triển toàn diện và đồng bộ tại địa phương.

Sự đa dạng văn hóa

Lâm Đồng là tỉnh có sự đa dạng về văn hóa, là một địa điểm quan trọng trong việc bảo tồn và phát triển các làng nghề truyền thống của đồng bào dân tộc thiểu số. Những làng nghề này không chỉ là nơi sản xuất các sản phẩm độc đáo mà còn là điểm đến để hiểu rõ hơn về lịch sử và văn hóa của cộng đồng.

Là một tỉnh miền núi thuộc Nam Tây Nguyên, Lâm Đồng có dân số khoảng 1.3 triệu người, với 43

dân tộc anh em cùng sinh sống, trong đó đồng bào dân tộc thiểu số với khoảng 300.000 người, chiếm 24%. Di sản văn hóa truyền thống của các dân tộc thiểu số tỉnh Lâm Đồng hết sức phong phú, đa dạng về cả giá trị văn hóa vật thể và phi vật thể. Theo thống kê, toàn tỉnh có 37 di tích được xếp hạng; trong đó, 2 di tích cấp quốc gia đặc biệt là Vườn quốc gia Cát Tiên và khảo cổ Cát Tiên; 18 di tích cấp quốc gia và 17 di tích cấp tỉnh với các loại hình: 2 di tích kiến trúc, 14 danh lam thắng cảnh, 3 di tích lịch sử cách mạng; và 17 di tích cấp tỉnh.

Toàn tỉnh có gần 20 di sản văn hóa phi vật thể đã được chứng nhận: Lễ Pơ thi (bỏ má) của đồng bào K'Ho, Hát kể Yalyau, Hát đối đáp giao duyên của người Mạ, người K'Ho ở Đức Trọng, Bảo Lâm, Cát Tiên, nghệ thuật diễn tấu công chiêng và vũ điệu xoang, Arya của đồng bào Chu ru, Mạ, K'Ho; nghề dệt vải, nghề làm gốm, nghề làm trang sức bạc, nghề đan lát, lễ Bok Chu Bur của đồng bào Chu ru (Đà Loan - Đức Trọng), nghề nấu rượu cần...

Sự đa dạng về làng nghề, về văn hóa vật thể và phi vật thể là điều được kiểm chứng rất rõ nét tại Lâm Đồng. Tuy nhiên, với sự phát triển nhanh chóng của nền kinh tế thị trường và áp lực từ sự du nhập văn hóa, giá trị văn hóa của các dân tộc thiểu số đang phải đối mặt với những thách thức lớn. Bên cạnh những lễ hội truyền thống giữ được nét độc đáo thì vẫn có những lễ hội với nguy cơ mất đi sự chân thực và sự riêng biệt vốn có. Do đó địa phương Lâm Đồng đã triển khai nhiều đề án và chiến lược, chương trình, kế hoạch để giữ gìn di sản văn hóa truyền thống.

Cần chiến lược dài hơi

Để đảm bảo sự bền vững của văn hóa từ các làng nghề, cần thiết phải xây dựng một chiến lược dài hơi, đồng thời đảm bảo rằng cộng đồng địa phương đóng góp và hưởng lợi từ quá trình này. Thời gian qua, nhận thức được tầm quan trọng và ý nghĩa của công tác bảo tồn, phát huy, quảng bá giá trị văn hóa các dân tộc thiểu số, tỉnh Lâm Đồng đã ban hành nhiều chương trình, đề án và được ngành chức năng của tỉnh triển khai đồng bộ. Cụ thể; đề án Bảo tồn, phát huy di sản văn hóa công chiêng giai đoạn 2023 - 2026, tầm nhìn đến năm 2035"; đề án "Bảo tồn, phát huy bản sắc văn hóa các dân tộc bản địa, khôi phục và phát triển các làng nghề truyền thống gắn với hoạt động du lịch trên địa bàn tỉnh Lâm Đồng giai đoạn 2018 - 2022, định hướng đến năm 2030"; lập đề án trình Bộ Văn hóa - Thể thao và Du lịch công nhận "Làng Văn hóa dân tộc Chu ru" (xã Pró, huyện Đơn Dương), kinh phí đầu tư xây dựng hơn 7 tỷ đồng...

Một yếu tố chính của chiến lược là việc đào tạo và truyền đạt kiến thức từ những người giỏi nghề tới thế hệ trẻ. Cần thiết phải phát triển các chương trình giáo dục nghề nghiệp tại cấp độ địa phương, tập trung vào việc truyền dạy kỹ thuật truyền thống và giáo dục về giá trị văn hóa của các làng nghề. Điều này có thể bao gồm việc thiết lập các trường nghề địa phương hoặc các khóa học nghề tại các làng nghề. Phát triển chương trình giáo dục đa dạng, tích hợp văn hóa dân tộc vào giảng dạy để truyền đạt kiến thức về truyền thống, phong tục, ngôn ngữ và nghệ thuật của các dân tộc thiểu số. Tổ chức các buổi học ngoại khóa, thực tế, kết hợp với truyền thống văn hóa để tạo cơ hội cho học sinh trải nghiệm và hiểu sâu hơn về văn hóa dân tộc.

Cần tạo ra môi trường kinh doanh tích cực cho các sản phẩm từ các làng nghề truyền thống. Chiến lược này bao gồm việc hỗ trợ quảng bá và tiếp thị sản phẩm, cũng như xây dựng các liên kết với thị trường địa phương và quốc tế. Chính quyền địa phương cần đóng vai trò quan trọng trong việc tạo ra các chính sách và biện pháp hỗ trợ doanh nghiệp nhỏ và vừa, đặc biệt là các xưởng làm thủ công truyền thống. Hỗ trợ các sản phẩm thủ công truyền thống của cộng đồng bằng cách tạo các kênh tiêu thụ và thị trường. Khuyến khích các doanh nghiệp xã hội và dự án kinh doanh với mục tiêu xã hội để thúc đẩy phát triển kinh tế cộng đồng.

Bên cạnh đó cần xây dựng và phát triển các tour du lịch văn hóa tập trung vào trải nghiệm văn hóa của các dân tộc thiểu số. Xây dựng các làng du lịch truyền thống, nơi du khách có thể tham gia vào các hoạt động truyền thống và ủng hộ kinh tế cộng đồng.

Cung cấp học bổng và tài trợ cho nghệ sĩ và nghệ nhân dân tộc thiểu số để duy trì và phát huy giá trị nghệ thuật truyền thống. Tổ chức các khóa đào tạo và hội thảo để chia sẻ kỹ thuật, kinh nghiệm và nâng cao kỹ năng sáng tạo của cộng đồng nghệ sĩ.

Ngoài ra, việc hỗ trợ tổ chức các lễ hội truyền thống của các dân tộc thiểu số, giúp duy trì và phát triển các nghi lễ, lễ hội đặc sắc. Tạo điều kiện cho cộng đồng tham gia tổ chức và quản lý lễ hội để tăng tính bền vững; tạo ra các trung tâm văn hóa dân tộc tại các vùng có đông dân tộc thiểu số, nơi cộng đồng có thể tổ chức các sự kiện, hội thảo, triển lãm văn hóa. Lập mô hình không gian giao lưu văn hóa giữa các dân tộc, tạo điều kiện cho họ chia sẻ và học hỏi lẫn nhau, đó cũng là cách để văn hóa của các làng nghề, của đồng bào dân tộc thiểu số ở Lâm Đồng được bảo tồn và phát triển bền vững.

Như vậy, bảo tồn văn hóa từ các làng nghề của đồng bào dân tộc thiểu số tại Lâm Đồng không chỉ là việc bảo vệ di sản văn hóa mà còn là cơ hội để phát triển kinh tế cộng đồng và tạo ra sự cân bằng giữa hiện đại và truyền thống. Điều này đòi hỏi sự hợp tác chặt chẽ giữa cộng đồng, doanh nghiệp và chính quyền, người dân các làng nghề để tạo ra một môi trường phát triển đa dạng và bền vững. Có như vậy, Lâm Đồng mới giữ được sự độc đáo, nét riêng biệt không hề trộn lẫn về văn hóa được hình thành và phát triển trong nhiều năm qua.

Thành Nam

Link bài viết: <https://nguoilambao.vn/lang-gom-va-chuyen-bao-ton-van-hoa-ky-cuoi-can-chien-luoc-dai-hoi>